knee-deep; P. 5. 2. 37. **-पर्वन्** *m., n.* the knee. **-फलकम्** the thigh-bone, hip-bone; Y. 3. 87. **-भिन्न** *a.* having a rent in the thigh; see **-स्री** *f.* P. IV. 1. 52. **-स्कम्भः, -स्तम्भः** paralysis of the lower extremities, rheumatism of the thigh. करिणीवोरुस्तम्भविधुता K. (**-म्भा**) the plantain tree.

ऊरव्यः (**-व्या** *f.*) [ऊरु-यत्] A Vaiśya, a man of the third tribe (as born from the thighs of Brahmā or Puruṣa); cf. Ms. 1. 31, 87.

ऊरुरी = उररी q. v.

ऊर्ज् 10 P., Ā. To be strong; powerful, be happy; अदत् पिबदूर्जयमानमाशितम् Rv. 10. 37. 11.

ऊर्ज् *f.* [P. III. 2. 177] **1** Strength, vigour. **-2** Sap, juice. **-3** Water. **-4** Food; स देवानपि गच्छति स ऊर्जमुपजीवति Bṛi. Up. 1. 5. 1. oft. with इष्; इषे त्वा ऊर्जे त्वा Ts. 1. 1. 1; इषमूर्जं सुक्षितिम् &c. नम ऊर्ज इषे Bhāg. 4. 24. 38.

ऊर्जः **1** N. of the month Kārtika (as giving vigour and energy); 'बाहुलोर्जौ कार्तिकिकः' इत्यमरः; ऊर्जमतङ्गजम् Śi.6.50. **-2** Energy. **-3** Power, strength. **-4** Procreative power. **-5** Life, breath. **-6** N. of the sons of हिरण्यगर्भ (reckoned among the seven Ṛiṣis of the third Manvantara). **-र्जा** **1** Food ऊर्जावती (गङ्गा) Mb. 13. 26. 84. **-2** Energy. **-3** Strengh, sap. नाप्यूर्जां बिभरामास वैदेह्यां प्रसितो भृशम् Bk. 6. 3. **-4** Growth. **-5** N. of a daughter of Dakṣa and wife of Vasiṣṭha. **-र्जम्** Water. **-Comp. -मासः** The month कार्तिक; Bhāg. 12. 11. 44. **-मेध** *a.* Eminent intelligence, very wise; Hch.

ऊर्जयति Den. P. **1** To feed, strengthen, nourish. **-2** (Ā.) To become strong or powerful.

ऊर्जव्य *a.* Ved. Abounding in food or strength. सिषक्तु न ऊर्जव्यस्य पुष्टेः Rv. 5. 41. 20.

ऊर्जस् *n.* [ऊर्ज्-असुन्] **1** Vigour, energy. **-2** Food

ऊर्जस्वत् *a.* **1** Rich in food; juicy, succulent; ऊर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावतीः Ts. 1. 1. 1.**-2** Powerful, strong, vigorous.

ऊर्जस्वल *a.* [ऊर्जस्-वलच्] **1** Great, powerful, strong mighty; तद्रक्ष...ऊर्जस्वलमात्मदेहम् R. 2. 50; Bk. 3. 55; Mv. 4. 35; Māl. 2. 9. **-2** Excellent, pre-eminent; U. 4.

ऊर्जस्विन् *a.* Mighty, strong, great; U. 5. 27. v. l. **-नी** A figure of Rhetoric, speaking of anything with contempt, description of violence.

ऊर्जित *a.* **1** (*a*) Powerful, strong, mighty; श्रीमदूर्जितमेव वा Bg. 10. 41; मातृकं च धनुरूर्जितं दधत् R. 11. 64; cf. also बाणाक्षरैरेव परस्परस्य नामोर्जितं चापभृतः शशंसुः vigorous, strong (speech); Si. 16. 38; ऊर्जितं क्षात्रं तेजः Ve. 1. 13. (*b*) Great, large, exceeding, much; धनुर्विस्फारयामास तडिदूर्जितनिःस्वनम् Rām. 5. 48. 25; Mv. 2. 13. **-2** Distinguished, glorious, superior; excellent, beautiful; °श्रीः Śi. 16. 85; मकरोर्जितकेतनम् R. 9. 39; 1. 93; Māl. 7. 4. **-3** High, noble, spirited; ऊर्जितः खलु ते कामः Rām. 2. 85. 2. °आश्रयं वचः Ki. 2. 1 spirited or noble.**-4** Increased; deep, grave; अलङ्घ्यत्वाज्जनैरन्यैः क्षुभितोदन्वदूर्जितम् Ki. 11. 40. **-तम्** **1** Strength, might. **-2** Energy.

ऊर्जिन् *a.* Abounding in food.

ऊर्णम् [ऊर्णु-ड Uṇ. 5. 47] **1** Wool. **-2** A woollen cloth. **-Comp. -नाभः, -नाभिः -भी, -पटः, -वाभिः** a spider; यस्तूर्णनाभ इव तन्तुभिः Śvet. 6. 10; यथोर्णनाभिः सृजते गृह्णते च Muṇḍ. Up. 1. 1. 7. विश्वं सृजसि पास्यसि क्रीडन्नूर्णपटो यथा Bhāg. 4. 6. 43. **-म्रद -दस्** *a.* soft as wool. ऊर्णम्रदाः पृथिवी दक्षिणावते Av. 18. 3. 49.

ऊर्णा **1** Wool; कम्बलीया ऊर्णाः Mbh. on P. V. 1. 3. माङ्गल्योर्णावलयिनि (हस्ते) R. 16. 87. **-2** A circle of hair between the eyebrows. सोर्णभ्रुवं वारणबस्तिकोशम् Bu. Ch. 1. 66; cf. (आवर्तै चान्तरा भ्रुवो Amar.)... ऊर्णेयमन्तर्भ्रुवोः Nāg. 1. 17. **-3** N. of the wife of Chitraratha. **-Comp. -पिण्डः** a ball of wool. **-वल, -वत्** *a.* woollen. **-सूत्रम्** a thread of wool. **-स्तुका** Ved. a tuft of wool.

ऊर्णायु *a.* Woollen. **-युः** **1** A ram, **-2** Spider; विवराणि मुद्रयन् द्रागूर्णायुरिव सज्जनो जयति Bv. 1. 90. **-3** A woollen blanket.

ऊर्णु 2 U. [ऊर्णो (र्णौ) ति, उर्णुते, और्णोत्-और्णुत, ऊर्णुनावनुवे, और्ण-र्णा-र्णु-वीत्, ऊर्ण-र्णु-विष्यति-ते, ऊर्ण-र्णु-वितुम्, ऊर्णित] **1** To cover, surround, hide; ऊर्णुनाव स शस्त्रौघैर्वानराणामनीकिनीम् Bk. 14. 103, 3. 47; Śi. 20. 14. **-2** To cover oneself. *-Caus.* ऊर्णावयति. *-Desid.* ऊर्णुनूषति, ऊर्णुन-नु-विषति.

ऊर्द् = उर्द् q. v.

ऊर्दरम् A vessel for measuring corn (such as a bushel); a granery तमूर्दरं न पृणता यवेन Rv. 2. 14. 11. **-रः** A hero. **-2** A Rākṣasa or goblin.

ऊर्ध्व *a.* Erect, upright, above; °केश &c.; rising or tending upwards. **-2** Raised, elevated, erected; हस्तः, °पादः &c. **-3** High, superior, upper. **-4** Not sitting (opp. आसीन). **-5** Torn (as hair). **-6** Thrown up. **-र्ध्वम्** Elevation, height. **-र्ध्वम्** *-ind.* **1** Upwards, aloft, above. अधश्चोर्ध्वं च प्रसृतम् Muṇḍ. Up. 2. 2. 11; अधश्चोर्ध्वं प्रसृतास्तस्य शाखाः Bg. 15. 1. **-2** In the sequel (= उपरिष्टात्). **-3** In a high tone, aloud. **-4** Afterwards, subsequent to (with abl.); शरीरभेदादूर्ध्वमुत्क्रम्य पुनः Ait. Up. 4. 6. ते त्र्यहादूर्ध्वमाख्याय Ku. 6. 93; ऊर्ध्वं संवत्सरात् Ms. 9. 77; Y. 1. 53; R. 14. 66; Bk. 18. 36; पितुरूर्ध्वम् Ms. 9. 104 after the father's death; अत ऊर्ध्वम् hence forward, hereafter. **-Comp. -अङ्गुलि** *a.* with uplifted finger. **-अयन** *a.* going upwards. (**-नम्**) motion above. **-आवर्तः** rearing of a horse. **-आसितः** the plant Momordica Charantia (कारवेल्ल; Mar. कारलें) **-ईहः** motion or tendency upwards. **-कच, -केश** *a.* **1** having the hair erect. **-2** one whose hair is torn. **-कचः** **1** The descending node. **-2**. N. of Ketu. **-केशी** N. of a goddess; ऊर्ध्वकेशी विरूपाक्षी मांसशोणितभोजने Sandhyā. **-कण्ठ** *a.* with the